

FORRADALMI VÁLTOZÁSOK: AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA ÍTÉLETÉNEK HATÁSA A KÖZÖSSÉGI MÉDIA SZABÁLYOZÁSÁRA

REVOLUTIONARY CHANGES: THE IMPACT OF COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION' S JUDGEMENT ON THE REGULATION OF THE SOCIAL MEDIA

Csík Aurél*

Abstract:

On 15 June 2021, the Court of Justice of the European Union delivered a revolutionary judgment: it clarified the conditions under which Member States' data protection authorities may act in relation to cross-border data processing. In the first half of my analysis I will address the background to the case and attempt to summarize the main proceedings, in the second half I will address the questions which were submitted by the preliminary court and try to interpret the Court's answers.

Keywords: data protection, Facebook, Ireland, Belgium, Court of Justice of the European Union, cookie, GDPR, cross-border data processing

Kulcsszavak. adatvédelem, Facebook, Írország, Belgium, Európai Unió Bírósága, "sütik", Általános Adatvédelmi Rendelet, határokon átnyúló adatkezelés

1. Bevezetés

2021 júniusában az Európai Unió Bírósága forradalmi jelentőséggel bíró ítéletet hozott¹: a bíróság pontosította azt a feltételrendszert, amely alapján a határokon átnyúló adatkezelés tekintetében a tagállami adatvédelmi hatóságok eljárhatnak. Ez azt jelenti, hogy a Facebooknak, illetve a hozzá hasonló egyéb technológiai vállalatoknak (mint pl. a Google, Twitter, Microsoft) innentől kevesebb tere lesz arra, hogy különböző eljárásjogi hézagokat kihasználva elkerüljék a felelősségre vonást, ha megszegik az Európai Unió Általános Adatvédelmi Rendeletét, ismertebb nevén: GDPR-t.

* Csík Aurél, doktorandusz, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, acsik96@gmail.com, témavezető: Prof. Dr. Paulovics Anita, tanszékvezető egyetemi tanár, ME ÁJK, Alkotmányjogi Tanszék

¹ Vö. C-645/19. sz. ügyben 2021. június 15-én hozott ítélet,

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=242821&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=22380696> (utolsó letöltés: 2021.10.10.)

2. Előzmények

A tengerentúli techcégek, helyzete az Európai Unión belül meglehetősen sajátos. Ennek az elsődleges oka az, hogy ezek a cégek, szinte kivétel nélkül mind Írországból helyezték el európai tevékenységi központjukat. Az írországi letelepedés nem csak adózási szempontból kedvező a techóriásoknak², hanem azért is, mert az ír adatvédelmi hatóság notóriusan elégtelenül jár el az adatvédelmi szabálytalanságokkal szemben³. Azzal, hogy ezeknek a cégeknek az európai központja az ír fővárosban, Dublinban van, azzal az ír adatvédelmi hatóságnak (Data Protection Commission, rövidítve: DPC) kell az adatvédelmi szabálytalanságok esetén fő felügyeleti szervként eljárnia⁴. A DPC működésbeli hiányosságait jól szemlélteti, hogy az előtte megindított 164 panaszos ügy 98%-a még mindig folyamatban van, emiatt pedig mind az Európai Unió, mind pedig a magánélet tiszteletben tartásáért harcoló civil szervezetek részéről sok kritika éri a hatóságot⁵. Az ír adatvédelmi hatóság tétlensége abból a szempontból is kardinális, hogy a GDPR rendelkezései alapján ezek ellen a cégek ellen indított eljárások során a DPC fog eljárni, mint fő felügyeleti hatóság. Ez pedig jelentősen hátráltatja az általános adatvédelmi rendelet érvényesülését és az azt megszegő techcégekkel szembeni hatékony fellépést.

3. A pertörténet

Az ír adatvédelmi hatóság fellépésének a hiánya volt álláspontom szerint az elsődleges ok, ami a Bíróság ítéletének alapeljáráshoz vezetett. A belga adatvédelmi hatóság (*Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer*, röviden CBPL) elnöke 2015. szeptember 11-én a brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság előtt eljárást indított a Facebook Ireland Ltd. (a Facebook írországi telephelye és fő európai műveleti központja), Facebook Inc. (a Facebook anyavállalata) és a Facebook Belgium BVBA (a Facebook belgiumi telephelye) ellen, mivel az adatvédelmi hatóság úgy vélte, hogy a világ minden részén elérhető, így Belgiumban is használt népszerű közösségi oldal üzemeltetői különböző, elsődlegesen felhasználóktól származó adatok begyűjtésére szolgáló technológiákon (plug-in-ek, cookiek) keresztül⁶ megsértik a magánélet védelmére vonatkozó jogszabályokat⁷. A CBPL panaszának az alapja az volt, hogy ezek a technológiák nem csak a Facebook felhasználóktól gyűjtöttek adatokat, hanem olyan internethasználóktól is, akik csak a Facebook oldalára tévedtek (a Facebook lehetővé teszi, hogy egyes profilok és oldalak anélkül is megtekinthetők legyenek, hogy a látogató fiókot regisztrálna magának, vagy belépne a meglévőbe).⁸

² Vegyük például az Apple esetét, vö. <https://qubit.hu/2020/07/15/megsemmisítette-az-eu-birosaga-az-apple-re-kiszabott-143-milliard-euros-birsagot> (utolsó letöltés: 2021. 09.19.)

³ <https://www.irishtimes.com/business/technology/ireland-is-worst-bottleneck-for-enforcing-eu-data-privacy-law-iccl-1.4672480> (utolsó letöltés: 2021. 09.19.)

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet), 56. cikk

⁵ <https://www.irishtimes.com/business/technology/ireland-is-worst-bottleneck-for-enforcing-eu-data-privacy-law-iccl-1.4672480> (utolsó letöltés: 2021. 09.19.)

⁶ Az Európai Bíróság ítélete a Facebook Ireland Ltd, Facebook Inc., Facebook Belgium BVBA kontra Gegevensbeschermingsautoriteit C-645/19. sz. ügyben [a továbbiakban: Ítélet], 30. pont

⁷ Ítélet 29. pont

⁸ Ítélet 30. pont

Az elsőfokú bíróság 2018. február 16-án végül úgy döntött, hogy a Facebook valóban nem tett kellőképpen eleget tájékoztatási kötelezettségeinek a különböző adatok és információk gyűjtését illetően, ezért eljárást indított a cég ellen, hogy az hagyjon fel az adatok ilyen módon való begyűjtésével (a „cookiek”, amik a felhasználók azon eszközeire települtek, amin keresztül meglátogattak valamely Facebook „domain” alá tartozó oldalt, még 2 évig rajta maradtak a készüléken és ezalatt végig adatokat gyűjtöttek onnan), magával az adatgyűjtéssel is hagyjon fel, az így megszerzett adatokat törölje, az ügyfelek megtévesztésére utaló információkat pedig bocsássa a bíróság rendelkezésére⁹.

Az ítélet ellen a Facebook Inc., a Facebook Ireland Ltd., és a Facebook Belgium BVBA fellebbezést nyújtott be 2018. március 2-án a *Hof van beroep te Brusselhez* (magyarul brüsszeli fellebbviteli bíróság).¹⁰ A fellebbviteli bíróság viszont nem állapította meg az illetékességét a Facebook Inc. és a Facebook Ireland Ltd.-vel szemben, azt csak és kizárólag a Facebook Belgium BVBA tekintetében állapította meg.¹¹ A Facebook Belgium BVBA viszont kifogást emelt azzal szemben, hogy a GBA (*Gegevensbeschermingsautoriteit*, ami felváltotta, az alapeljárásban addig eljáró a CBPL-t) nem rendelkezik a kereset megindításához szükséges jogalappal, mivel az azt biztosító törvényeket már hatályon kívül helyezték.¹² A szóban forgó jogszabályt a 2017. december 3-i törvény és az általános adatvédelmi rendelet helyezte hatályon kívül.¹³ A Facebook Belgium arra hivatkozott még, hogy az általános adatvédelmi rendelet rendelkezései alapján sem bír a belga hatóság keresetindítási és illetékességi jogokkal, mivel a rendeletben szabályozott „egyablakos ügyintézési mechanizmus” alapján kell eljárni.¹⁴ Ez azt jelenti, hogy az alapeljárás tekintetében nem a belga adatvédelmi hatóság, hanem az ír adatvédelmi hatóság fog eljárni, mint fő felügyeleti hatóság.

A Facebook érvelése elég volt ahhoz, hogy az eljáró bíróságban kétségek merüljenek fel a GBA illetékességével kapcsolatban. Egyrésztől mivel a GBA nem igazolta megfelelően az érdekét a GDPR hatálybalépését megelőző abbahagyásra való kötelezés tárgyában tett kérelme előterjesztéséhez¹⁵, másrésztől a GDPR szabályai szerint valóban az ír DPC rendelkezik az ügyre nézve illetékességgel az „egyablakos ügyintézési mechanizmus” alapján.¹⁶ A kérdéseket előterjesztő bíróság kétségeit tovább mélyítette egy régebbi, de hasonló ügy (ULD Schleswig-Holstein kontra Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein GmbH; C-210/16), amelyben a bíróság a német felügyeleti hatóság hatáskörét állapította meg személyes adatok védelméről, annak ellenére, hogy a fő adatkezelő itt is a Facebook Ireland Ltd., míg a Facebook Germany GmbH csak hirdetési felületek értékesítésével és marketingfeladatokkal foglalkozott. (Tehát elmondható, hogy a tevékenységi köre jócskán az adatkezelésen kívülre esik, de – ahogy majd a későbbiekben látjuk – azzal szorosan összefügg).¹⁷ A német ügy, annyiban tér el az itt tárgyalttól, hogy míg a német ügyben a 95/46/EK irányelvet¹⁸ alkalmazták, addig a belgában az ezt hatályon kívül helyező GDPR-t kell, ezért a kérelmet előterjesztő bíróság kíváncsi volt, hogy a korábbi ítélet bírhat-e relevanciával jelen ügyet illetően.¹⁹ Mivel

⁹ Ítélet 32. pont

¹⁰ Ítélet 33. pont

¹¹ Ítélet 34. pont

¹² Ítélet 35. pont

¹³ Ítélet

¹⁴ Ítélet

¹⁵ Ítélet 36. pont

¹⁶ Ítélet 37. pont

¹⁷ Ítélet 38. pont

¹⁸ Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról

¹⁹ Ítélet 39. pont

a két eset során alkalmazott jogszabály hasonló, de nem ugyanaz, ezért fennáll valóban a kérdés, hogy a Bíróság tekinthet-e korábbi ítéletére egyfajta „precedensként”, vagy teljes mértékben figyelmen kívül kell azt hagynia, mivel az ott alkalmazott jogszabály már nem hatályos, és a jelenlegi jogszabály alapján pedig máshogy kell eljárni.

Az alapeljárásban nem csak a C-210/16 ügy volt az egyetlen német vonatkozás. A kérelmet előterjesztő bíróság szóba hozta a Bundeskammerhalt 2019. február 9.-én meghozott un. Facebook határozatát, amelyben elmarasztalta a határozat nevét adó techóriást, mivel visszaélt a felhasználók kiszolgáltatott helyzetével azzal, hogy aki nem fogadja el a Facebook adatkezelésére vonatkozó szabályait, azt kizárták a Facebook által nyújtott szolgáltatások igénybevételeiből.²⁰ Erre a határozatra a kérdést feltevő hatóság azért szeretné felhívni a Bíróság figyelmét, mivel a Bundeskammerhalt egyértelműen az „egyablakos ügyintézési mechanizmuson” kívül, saját hatáskörében eljárva hozta meg ezt a határozatot, amely ellen a Facebook nem emelt akkor kifogást.²¹

Ennek ellenére a bíróság úgy véli, a GBA jogköre körüli bizonytalanságok miatt feltétlenül a Bírósághoz kéne fordulnia. Aggályait öt kérdésben foglalta össze, amelyeknek az alapja mind az illetékesség volt. A kérelmet előterjesztő bíróság legnagyobb problémáját alapvetően teljes mértékben kimeríti az első kérdés, a többi annak a kiegészítésének tűnik.

4. Kérdések és az arra adott válaszok

Az első kérdés tehát az volt, hogy a felügyeleti hatóság, amely jogosult eljárni a GDPR átültetésére irányuló nemzeti jogszabály alapján, eljárhat-e határokon átnyúló jogszabálysértés esetén is, ha nem ő tekinthető a fő felügyeleti szervnek az adatkezelés helye szempontjából.²² A kérdésre adott válaszában a Bíróság arra emlékeztet, hogy az Európai Unió főbb jogforrásai közül sok tartalmaz olyan passzusokat, amelyek a személyes adatokhoz fűződő jogot alapvető jogként ismerik el.²³ Ide tartozik többek között az Európai Unió működéséről szóló szerződés (röviden EUMSZ). Az EUMSZ. ezt a 16. cikkben mondja ki, hogy a személyes adatok védelme mindenkit megillet.²⁴ Továbbá a GDPR (1) preambulumbekkezdése és az Alapjogi Charta 8. cikkének (1) bekezdése is tartalmazza ezt a megállapítást.²⁵ Az EUMSZ. 16. cikkének és az Alapjogi Charta 8. cikke (1) bekezdésének az érvényesüléséről a GDPR (10), (11) és (13) preambulumbekkezdése gondoskodik azáltal, hogy az uniós intézményekre, szervekre, hivatalokra és tagállami hatáskörrel rendelkező szervezeteire telepíti az előbb említett két jogforrásban foglaltak érvényesülését.²⁶ A GDPR-ban szerepel még továbbá – igazodva az előbb leírtakhoz -, hogy a felügyeleti hatóságok elsősorban saját országuk területén rendelkeznek illetékességgel (ebben a megállapításban már felsejlik az „egyablakos mechanizmus” mögötti gondolatmenet).²⁷ A felügyeleti hatóságok szerepe a GDPR érvényesülésében létfontosságú, ugyanis ők felelnek a rendelet kikényszerítéséért.²⁸ Ez a feladat részben más felügyeleti hatóságokkal való információcsereből, együttműködésből,

²⁰ Ítélet 40. pont

²¹ Ítélet

²² Ítélet 43. pont

²³ Ítélet 44. pont

²⁴ Ítélet

²⁵ Ítélet 44. pont

²⁶ Ítélet 45. pont

²⁷ Ítélet 47. pont

²⁸ Ítélet 48. pont

részben vizsgálati hatáskörök, részben pedig jogsértés esetén az igazságügyi hatóságok tájékoztatásából, meghatározott esetekben keresetindításból áll. Látható, hogy az alapeljárás fő témáját szolgáltató „egyablakos ügyintézési mechanizmus” leginkább az itt felsoroltak közül az elsőhöz kapcsolódik.²⁹

A mechanizmus kialakítása mögött meghúzódó legmarkánsabb indok az egyre nagyobb méreteket öltő globalizáció volt. Az internet egyre nagyobb igénybevétele életünkben új dimenziókat nyitott meg a jogi szabályozások terén. Álláspontom szerint a „határokon átnyúló adatkezelés” kifejezés nem is képes kellőképpen átfogni ezt a jelenséget, mivel itt nem pusztán az adatkezelés határokon átnyúló mivoltáról beszélünk, hanem sokkal inkább arról, hogy – a világtörténelem során először – az egész bolygó, mint egységes földrajzi terület fogja jelenteni az adatkezelés helyét, tehát felesleges határokról beszélnünk. Ezért azon a véleményen vagyok, hogy ez a terület még ennél is nagyobb integrációt igényelne, mint amennyit a GDPR biztosít számára.

Az egyablakos mechanizmus tehát annak az áthidalására jött létre, hogy a különböző illetékességi kérdések ne legyenek az akadályai a szabálysértések elbírálásának. A mechanizmus meghatároz egy fő felügyeleti hatóságot és érintett felügyeleti hatóságokat, akik együttműködve próbálják feltárni a kérdéses ügyet.³⁰ A fő felügyeleti hatóság meghatározására a GDPR három – nem taxatív - szempontot határoz meg: fő felügyeleti hatóság csak az adatkezelő, adatfeldolgozó tevékenységi központja vagy egyetlen tevékenységi helye szerinti felügyeleti hatóság lehet, de ez a feltételrendszer csak akkor „aktiválódik”, ha határokon átnyúló adatkezelésről beszélünk.³¹ A felügyeleti hatóságok döntése nyilvánvalóan csak egyetértésen alapulhat, ezért a fő felügyeleti hatóság nem dönthet önállóan, a döntés tervezetét először az érintett felügyeleti hatóságoknak kell eljuttatni, akiknek ezt véleményezniük kell.³² Az eljárás szempontjából a fő felügyeleti hatóság és az érintett felügyeleti hatóságok között nincs érdemi különbség. Egyik sem erősebb a másiknál, sőt az érintett felügyeleti hatóságok valamennyire még erősebbek is, mert egyrészt a fő felügyeleti hatóság nem hagyhatja figyelmen kívül az érintett felügyeleti hatóságok akarát³³, másrészt pedig bármely érintett felügyeleti hatóság kifogást emelhet a tervezettel szemben, amivel kvázi megvétózhatják a fő felügyeleti hatóság által megállapított döntés tervezetét³⁴. Azért írtam úgy, hogy kvázi vétó, mivel nem teljesen tekinthető annak, de hatásában bizonyos esetekben funkcionálhat úgy, hiszen végső soron megakadályozza a fő felügyeleti hatóság döntése meghozatalában.³⁵ A kifogásnak viszont, ahhoz, hogy kifejtse a neki szánt hatást, megalapozottnak és relevánsnak kell lennie.³⁶ Amennyiben a fő felügyeleti hatóság nem ért egyet a kifogással, vagy azt nem tartja megalapozottnak és relevánsnak egy másik mechanizmus kerül szóba az eljárás során: az „egységességi mechanizmus”.³⁷ Az egységességi mechanizmus fog majd végül elvezetni az Európai Adatvédelmi Testület kötelező erejű véleményének a meghozatalához, amihez elengedhetetlen a felügyeleti hatóságok nem csak egymással való, hanem a Bizottsággal való együttműködése is.³⁸ Ha viszont a fő felügyeleti hatóság helyt ad a kifogásnak, akkor

²⁹ Ítélet

³⁰ Ítélet 50. pont

³¹ Ítélet

³² Ítélet 51. pont

³³ Ítélet 52. pont

³⁴ Ítélet 53. pont

³⁵ Ítélet

³⁶ Ítélet

³⁷ Ítélet 54. pont

³⁸ (EU) 2016/679 rendelet, 63. cikk

egyszerűen csak egy módosított döntéstervezetet nyújt be az érintett felügyeleti hatóságok elé.³⁹ Látható tehát, hogy a fő felügyeleti hatóság „első az egyenlők között”, tehát az ügy lefolyását is befolyásolhatja, hogy adott esetben mely ország felügyeleti hatósága fog számítani fő felügyeleti hatóságnak.

Az egyablakos mechanizmus ellenére két esetben kivételesen az adott ország felügyeleti hatósága is eljárhat annak ellenére, hogy nem ő az eljárás szerint a fő felügyeleti hatóság: ha az eset az adott ország területére koncentrálódik⁴⁰, illetve ha rendkívüli körülmények esetén az ügy sürgős elbírálása szükséges az érintett felek jogainak és szabadságának védelme érdekében⁴¹.

A fentiek alapján világos, hogy a fő felügyeleti hatóság érintett felügyeleti hatóságokkal való együttműködése a főszabály, viszont nem hagyható figyelmen kívül, hogy a hatóságok kooperációjának szorosnak kell lennie, valamint, mivel az eljárás célja a személyes adatok védelme, ezért ezt szem előtt tartva kell az összes felügyeleti hatóságnak eljárnia. Ez alapján a belga adatvédelmi hatóság, amelynek keresete az alapeljárást megindította, jogszerűen járt el.⁴²

Ráadásul, mivel a GDPR fő célja a személyes adatok védelme, ezért a fő felügyeleti hatóság kötelezettsége az erre irányuló gyakorlat elvégzése. Ha valamelyik felügyeleti hatóságról elterjedne, hogy nem megfelelően jár el ezekben az ügyekben, akkor – ahogy az ítéletben is kiemelik – az a forum shopping gyakorlatának biztosítana termékeny táptalajt⁴³. A gyakorlatban sajnos már megmutatkoznak ennek a jelei azzal, hogy a nagyobb vállalatok Írorszáiban telepednek le, aminek az adatvédelmi hatósága köztudomásúan a kevésbé szigorúak közé tartozik.

Összességében tehát a Bíróság megállapította, hogy annak ellenére, hogy ha egy hatóság, amely az adatkezelés szempontjából nem minősül fő felügyeleti hatóságnak, tájékoztatja az adott ország igazságügyi hatóságait és keresetet nyújt be hozzájuk, nem minősül a 2016/679 rendelet kérdésben idézett cikkeivel ellentétes gyakorlatnak, mivel fennállhatnak olyan kivételes esetek, amelyek feljogosítják az érintett felügyeleti hatóságot az intézkedésre.⁴⁴ Egyértelmű viszont, hogy ennek az intézkedésnek meg kell felelnie az egyablakos és együttműködési mechanizmus szabályainak.⁴⁵

A Bíróság az alapeljárást tárgyaló bíróság által feltett ötödik kérdésére adott válaszát az első kérdés után taglalnám, mivel álláspontom szerint és magának a kérdésnek a megszövegezése alapján is szervesen kapcsolódik az első kérdéshez. Ebben arra kereste a választ az kérdéseket előterjesztő bíróság, hogy ha az első kérdésre az a válasz, hogy belga adatvédelmi hatóság eljárhat az ügyben, akkor az Általános Adatvédelmi Rendelet 58. cikkének (5) bekezdése közvetlen hatállyal bír-e, tehát a nemzeti adatvédelmi hatóságok akkor is eljárhatnak a rendelet alapján, ha maga a jogszabály nincsen végrehajtva a nemzeti jogban.⁴⁶ A Bíróság a kérdést azzal tisztázta, hogy az EUMSZ. 288. cikkének második része kimondja, hogy a rendeletek kötelezők és közvetlenül alkalmazandóak minden tagállamban teljes terjedelmükben, tehát nem követelik meg azt, hogy tagállamok végrehajtási szabályokat

³⁹ Ítélet 55. pont

⁴⁰ Ítélet 58. pont

⁴¹ Ítélet 59. pont

⁴² Ítélet 68. pont

⁴³ Ítélet

⁴⁴ Ítélet 75. pont

⁴⁵ Ítélet

⁴⁶ Ítélet 106. pont

hozzanak létre az érvényesítésükre⁴⁷, így semmi akadály sincs azelőtt, hogy a nemzeti adatvédelmi hatóságok a rendelet fent említett passzusára hivatkozva járjanak el.⁴⁸

A második kérdésben az alapeljárásban eljáró bíróság arra kereste a választ, hogy a fő felügyeleti hatóságtól eltérő felügyeleti hatóság eljárása megköveteli-e azt, hogy az eljárás alá vont adatkezelő tevékenységi központtal vagy tevékenységi hellyel rendelkezzen az adott tagállamban, jelen esetben Belgiumban.⁴⁹

Minden tagállam hatóságai csak a saját országa területén illetékesek⁵⁰, így valóban kérdéses lehet a belga adatvédelmi hatóság eljárási jogosultsága, de a rendelet a felügyeleti hatóságok tájékoztatási és keresetindítási jogosítványait általános jelleggel határozta meg⁵¹, ezért elmondható, hogy e jogosítványok gyakorlásához nincs szükség arra, hogy a Facebook rendelkezzen tevékenységi központtal, vagy tevékenységi hellyel Belgium területén. Fontos megállapítani, hogy itt elsődlegesen arra kell figyelni, hogy maga az adatkezelés területi kiterjedése és a GDPR rendelet területi hatálya között van-e átfedés⁵², de mivel ez itt megkérdőjelezhetetlen, mivel az adatkezelést végző vagy adatfeldolgozó az Unió területén rendelkezik tevékenységi hellyel.⁵³

A harmadik kérdés hasonló az előzőhöz, de itt a bíróság arra keresi a választ, hogy a fentiekben tisztázott jogosítványával élve az adatkezelő tevékenységi központja (Facebook Ireland Ltd.) vagy a saját tagállamban található tevékenységi helye (Facebook Belgium BVBA) ellen indítson keresetet.⁵⁴ Bár a tevékenységi központ és a tevékenységi hely funkcióiban eltér egymástól⁵⁵ - az írországi tevékenységi központ végzi ténylegesen az adatkezelést, míg a belgiumi tevékenységi helynek kettős funkciót szánt a Facebook: egyrészt az Unióval való kapcsolattartásra, másrészt pedig a Facebook belgiumi marketingtevékenységének igazgatására hozta létre -, mivel a felügyeleti szervek jogosítványait a rendelet általános jelleggel határozta meg, ezért ez a körülmény az ügy szempontjából nem bír relevanciával. Ráadásul, figyelembe véve azt, hogy a Facebook az általa begyűjtött adatokat arra használja, hogy a közösségi oldalt, mint hirdetési felületet a felhasználók személyére szabja.⁵⁶ Arról sem szabad elfeledkezni, hogy a Facebook legfontosabb bevételi forrását a hirdetési bevételek képezik.⁵⁷ Megállapítható tehát, hogy a Facebook Belgium BVBA tevékenysége elválaszthatatlanul kapcsolódik a Facebook Ireland adatkezeléséhez, tehát a tevékenységbeli eltérés a tevékenységi központ és a tevékenységi hely között az ügy szempontjából irreleváns, így a belga adatvédelmi hatóság szabadon eljárhat a Facebook Belgiummal szemben.

Az alapügyet tárgyaló bíróság negyedik kérdése arról szól, hogy az a körülmény, hogy a rendelet szerint a belga adatvédelmi hatóság nem tekinthető fő felügyeleti hatóságnak, befolyásolja-e a hatóság keresetindítási jogát.⁵⁸ A keresetet a belga adatvédelmi hatóság jogelődje még az Általános Adatvédelmi Rendelet hatálybalépést megelőzően nyújtotta be, és ez alapján a Facebook azzal érvelt, hogy a kereset a GDPR rendelet hatálybalépésével

⁴⁷ Ítélet 109. pont

⁴⁸ Ítélet 113. pont

⁴⁹ Ítélet 76. pont

⁵⁰ Ítélet 77. pont

⁵¹ Ítélet 79. pont

⁵² Ítélet 80.-81. pont

⁵³ Ítélet 83. pont

⁵⁴ Ítélet 85. pont

⁵⁵ Ítélet 86. pont

⁵⁶ Ítélet 93. pont

⁵⁷ Ítélet 94. pont

⁵⁸ Ítélet 97. pont

megalapozatlanná vált.⁵⁹ A Bíróság álláspontja szerint a kereset fenntartható, mivel a GDPR hatálybalépését (2018. május 25.) megelőző időszakban keletkezett keresetekre az akkor hatályban lévő 95/46/EK irányelvet kell alkalmazni, mivel az alapügy tárgyát a 95/46/EK irányelv szabályainak a megsértése adta. A Bíróság ezen kívül még kiemelte azt a korábbi megállapítását, hogy a belga adatvédelmi hatóság, annak ellenére, hogy nem tekinthető fő felügyeleti szervnek, bizonyos körülmények érvényesülése esetén, a jelenleg hatályos GDPR alapján is eljárhat.

Az alapügyet tárgyaló bíróság utolsó kérdése arról szólt, hogy ha valamely érintett felügyeleti hatóság által tagállami bíróság előtt megindított ügy eredményesen zárulna, akadályát képezheti a fő felügyeleti hatóság a tagállami bíróság által meghozott határozatával ellentétes döntésének megalkotásának.⁶⁰ A Bíróság a kérdést illetően arra a megállapításra jutott, hogy a tagállami bíróság és az egységességi vagy egyablakos mechanizmus keretében lefolytatott eljárás között nincs semmilyen érdemi összefüggés, tehát kimenetelük nincs egymásra hatással.⁶¹

5. Összegzés

Az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatal keretében meghozott ítélete alapján elmondható, hogy az ügy két szempontból is jelentős volt. Egyrészt forradalmi változást tud eszközölni a továbbiakban a közösségi média óriások adatkezelési szabálytalanságaival való fellépésben. Ezek után ezek a cégek nem reménykedhetnek abban, hogy tevékenységi központjuk elhelyezésével kiválaszthatják a számukra megfelelő hatóságot, amitől nekik kedvező ítéletet várnak el. A GDPR-ban meghatározott együttműködési mechanizmusban és egyablakos mechanizmusban továbbra is fő felügyeleti szerv dominál (a techóriások esetében az ír adatvédelmi hatóság), de ez nem akadályozza meg azt, hogy a nemzeti adatvédelmi hatóságok ne tudják felelősségre vonni ezeket a cégeket a nemzeti bíróságokon. A másik tanulság, ami az eljárásból levonható, hogy a cégek érveire a Bíróság által adott viszonylag egyszerű válaszok azt sejtetik, hogy a techóriások által alkalmazott érvelés önmagában is könnyen megdönthető, aminek egyedüli célja pusztán a felelősségre vonásra irányuló eljárás akadályozása és megakasztása. Nem lehet hangsúlyozni, hogy mennyire fontos ítélet született ebben az ügyben, ami az egész európai szintű közösségi média szabályozásra kihatással lesz.

⁵⁹ Ítélet 98. pont

⁶⁰ I.m. 114. pont

⁶¹ I.m. 118. pont